

Sporcu Durumluk Öz Ele?tiri Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sporcu Durumluk Öz Ele?tiri Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31002>

Özet

Sporcu Durumluk Öz Ele?tiri Ölçe?i (SDÖEÖ), sporcuların yakında deneyimledikleri olumsuz bir spor olayı sonrasında ortaya çıkan durumluk

öz ele?tiri düzeylerini ölçmek amacıyla uyarlanmış psikometrik bir araçtır.

Emre Ozan Tingaz tarafından Türkçeye uyarlanan bu ölçek, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucunda spor bilimleri alanında kullanıma sunulmuştur.

Yapılan analizler, ölçeğin tek faktörlü bir yapı sergilediğini ve sporcuların hatalara karşı gösterdikleri artış iliyi ölçen diğer bir ölçekle anlamlı düzeyde pozitif korelasyon gösterdiğini ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler

Sporcu Durumluk Öz Ele?tiri Ölçe?i, **öz ele?tiri**, spor psikolojisi, uyarlama çalışması, **geçerlik**, **güvenirlik**.

Yazarlar

Emre Ozan Tingaz.

Amaç

Bu ölçek, sporcuların performans sırasında veya sonrasında yaşadıkları olumsuzluklara karşı geliştirdikleri

durumluk öz ele?tirel düşüncelerin yoğunluğunu ve niteliğini ölçmeyi amaçlamaktadır.

Öz ele?tiri, sporcuların psikolojik sağlığını ve sonraki performanslarını etkileyen önemli bir faktör olduğundan,

bu yapıyı doğru bir şekilde değerlendirmek, spor psikolojisi müdahaleleri için kritik öneme sahiptir.

Ölçeğin temel amacı, orijinal yapının kültürel ve dilsel olarak Türk sporcu popülasyonuna uygunluğunu test etmek ve

psikometrik açıdan sağlam bir ölçüm aracı sağlamaktır. Uyarlama çalışması, ölçeğin tek faktörlü yapısını

Türk kültüründe de desteklediğini göstermiştir.

Yapı

Sporcu Durumluk Öz Ele?tiri Ölçe?i, sporcunun yakında yaşadığı olumsuz bir olay bağlamında ortaya çıkan

"durumluk öz ele?tiri" (state self-criticism) yapısını ölçmektedir. Bu yapı, genellikle sporcuların bir hata veya

ba?ar?s?zl?k sonras? kendilerini yarg?lama, suçlama ve ele?tirme e?ilimlerini kapsar. Bu durum, sporcular?n duygusal tepkilerini, motivasyonlar?n? ve dikkatlerini do?rudan etkileyebilir.

Ölçek, sporcunun ya?ad??? olumsuz duruma ba?l? olarak de?i?en, anl?k ve duruma özgü ele?tirel dü?üncelere odaklanmaktadır.

Bu, genel ki?ilik özelli?i olan kronik öz ele?tiriden farklı olarak, spesifik bir olay sonras? ortaya ç?kan

bili?sel ve duygusal tepkileri de?erlendirir.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini incelemek amac?yla Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) uygulanm???tır.

DFA sonuçlar?, ölçe?in tek faktörlü yap?s?n?n uygun oldu?unu göstermi?tir. Madde faktör yüklerinin .32 ile .85 aras?nda de?i?ti?i ve

uyum iyili?i indeksleri de?erlerinin ($\chi^2/Sd=2.114$; RMESA=.057, CFI=.983, GFI=.981, AGFI=.951, NFI=.968, TLI=.967) kabul edilebilir s?n?rlar içinde oldu?u rapor edilmi?tir.

Yak?nsak geçerli?e kan?t sa?lamak amac?yla Ortalama Aç?klanan Varyans (AVE) ve Bile?ik Güvenirlik (CR) de?erleri incelenmi?tir.

AVE de?eri (.449) ve CR de?eri (.845) elde edilmi?, bu de?erler yap?n?n içsel tutarlıl???n? ve ili?kili oldu?u teorik yapılarla uyumunu desteklemi?tir.

Ölçüt ba??ntı?ı geçerlik ise, Sporcu Durumluk Öz Ele?tiri Ölçe?i ile Hatalarla A??r? ?lgilenme Ölçe?i aras?ndaki pozitif korelasyon ($r=.357$) ile kan?atlanm???tır.

Ayr?ca, iç tutarlı?a yönelik madde geçerli?i analizinde, alt %27 ve üst %27 gruplar?n madde ortalamalar? aras?ndaki farklar?n anlaml? oldu?u görülmü?tür, bu da maddelerin ay?rt edicili?ini göstermi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirlik analizleri, iç tutarlıl?k ve test-tekrar test yöntemleri kullan?larak gerçekleştirilmi?tir.

?ç tutarlıl?k katsay?s? olan Cronbach's alpha de?eri .782 olarak belirlenmi?tir. Bu de?er, ölçe?in maddelerinin tutarlı bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü göstermektedir.

?ki hafta arayla yap?lan test-tekrar test güvenilirlik çal??mas?nda ise, S?n?f ?çi Korelasyon Katsay?s? (ICC) .463 olarak bulunmu?tur.

Bu de?er, durumluk bir yap?y? ölçen ölçekler için beklenen bir durum olmakla birlikte, ölçe?in zaman içindeki kararlıl???n?n zayıf oldu?unu i?aret etmektedir.

Durumluk ölçekler, do?as? gere?i bireyin anl?k durumunu yans?tt??? için, kısa süreli kararlıl???n düşük olmas? kabul edilebilir bir durumdur.

Faktör Analizi

Yapılan Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA), Sporcu Durumluk Öz Ele?tiri Ölçe?i'nin Türk popülasyonunda orijinal yap?s?na benzer ?ekilde tek faktörlü bir yap?y? korudu?unu do?rulam??t?r.

Bu tek faktörlü model, elde edilen uyum iyili?i indeksleri ile güçlü bir ?ekilde desteklenmi?tir.

Uyum iyili?i indeksleri, modelin gözlenen veriyle ne kadar iyi uyum sa?lad???n? gösterir. Elde edilen de?erler (RMSEA=.057, CFI=.983, TLI=.967 gibi), modelin mükemmel veya çok iyi uyum gösterdi?ini kan?tlamaktadır.

Bu bulgular, ölçe?in sporcularda durumluk öz ele?tiriyi ölçmek için geçerli ve tutarlı bir yap?sal temel sundu?unu göstermektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Çe?idi: Uyarlama

Format: Durumluk Öz Ele?tiri Düzeyini Ölçen Raporlama Ölçe?i.

Mevcut Diller: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Sporcular.

Ya? Grubu: Belirtilmemi? (Genellikle yeti?kin veya ergen sporcular).

Popülasyon Detaylar?: Geçerlik ve güvenilirlik çal??mas?, farklı bran?lardan sporcular üzerinde gerçekleştirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Bireylerin, yak?n zamanda ya?ad?klar? olumsuz bir spor olay? hakk?ndaki öz ele?tirel dü?üncelerini 1'den 10'a kadar derecelendirmelerini gerektiren Likert tipi derecelendirme.

Anahtar Kelimeler

Sporcu, durumluk psikoloji, öz yarg?lama, **DFA**, **uyum iyili?i**, Cronbach's alpha, yak?nsak geçerli?e.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Belirtilmemi?tir.

Ba?I?I?k E-posta Adresleri: emreozantingaz@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Emre Ozan Tingaz.

Ölçenin Uyarlama Çalışması ve Test Yeri?

Ölçeğin uyarlama çalışması 2021 yılında yayınlanmıştır. Ölçeğin kullanımı için yazar Emre Ozan Tingaz ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi önerilmektedir.

Orijinal makale, Dergipark üzerinden açık erişime sahiptir.

Ölçeğin orijinal PDF'i aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [sporcu-durumluk-oz-elestiri-olcegi-toad.pdf](https://www.dergipark.com.tr/olcegi-toad.pdf)

Referanslar

Tingaz, E. O. (2021). Sporcu Durumluk Öz Ele?tiri Ölçe?i'nin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması.

SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 19(4), 135-144. DOI: 10.33689/spormetre.937941.

Makaleye Dergipark üzerinden erişim sağlanabilir: [dergipark.org.tr](https://www.dergipark.org.tr)

Sporcu Durumluk Öz Ele?tiri Ölçe?i Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Yakın zamanda sporda yaşadığınız olumsuz bir olay hakkında ne sıklıkla öz ele?tirel düşünceleriniz oldu?

Yakın zamanda sporda yaşadığınız olumsuz bir olay ile ilgili öz ele?tirel düşünceleriniz ne kadar istem dışıydı?

Yakın zamanda sporda yaşadığınız olumsuz bir olay ile ilgili öz ele?tirel düşüncelerinizden kendinizi uzaklaştırmak ne kadar kolay oldu?